

HOTĂRÂREA CURȚII
14 septembrie 1999*

Frans Gschwind
împotriva
Finanzamt Aachen-Aussenstadt

Cauza C-391/97

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare,
formulată de Finanzgericht Köln)

„Articolul 48 din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 39 din Tratatul CE) –
Tratament egal – Nerezidenți – Impozit pe venit –
Grilă de impozitare pentru cuplurile căsătorite”

În cauza C-391/97,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE (devenit
articolul 234 din Tratatul CE), de Finanzgericht Köln (Germania), de pronunțare, în litigiul
pendinte în fața acestei instanțe între

Frans Gschwind

și

Finanzamt Aachen–Außenstadt,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 48 din Tratatul CE (devenit, după
modificare, articolul 39 din Tratatul CE),

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, P. J. G. Kapteyn, G. Hirsch și P.
Jann, președinți de cameră, C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm, L.
Sevón, M. Wathelet (raportor) și R. Schintgen, judecători,

avocat general: domnul D. Ruiz-Jarabo Colomer,
grefier: doamna D. Louterman-Hubeau, administrator principal,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

– pentru domnul Gschwind, de domnul W. Kaefer, consilier fiscal în Aachen,

– pentru Finanzamt Aachen-Außenstadt, de domnul J. Viehöfer, Regierungsdirektor la
Finanzamt Aachen-Außenstadt,

– pentru guvernul german, de domnii E. Röder, Ministerialrat în Ministerul Federal al
Economiei și C.-D. Quassowski, Regierungsdirektor în același minister, în calitate de agenți,

*Limba de procedură: germana.

– pentru guvernul belgian, de domnul J. Devadder, director administrativ în cadrul Serviciului Juridic al Ministerului Afacerilor Externe, Comerțului Exterior și Cooperării pentru Dezvoltare, în calitate de agent,

– pentru Comisia Comunităților Europene, de doamna H. Michard, membru al Serviciului Juridic, asistată de domnul A. Buschmann, funcționar național atașat pe lângă Serviciul Juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale domnului Gschwind, reprezentat de domnul W. Kaefer, asistat de domnul G. Saß, ale Finanzamt Aachen-Außenstadt, reprezentat de domnul E. Marx, Leitender Regierungsdirektor la Finanzamt Aachen-Außenstadt, ale guvernului german, reprezentat de domnul C.-D. Quassowski, ale Guvernului Țărilor de Jos, reprezentat de domnul J. S. van den Oosterkamp, consilier juridic adjunct în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent și ale Comisiei, reprezentată de domnul A. Buschmann, în ședința din 26 ianuarie 1999,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 11 martie 1999,

pronunță prezenta

Hotărâre

1. Prin ordonanța din 27 octombrie 1997, primită la Curte la 17 noiembrie 1997, Finanzgericht Köln a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE (devenit articolul 234 din Tratatul CE), o întrebare preliminară privind interpretarea articolului 48 din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 39 din Tratatul CE).
2. Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu între domnul Gschwind și Finanzamt Aachen-Außenstadt (denumită în continuare „Finanzamt”), cu privire la condițiile de stabilire a impozitului pe veniturile salariale din Germania.

Cu privire la cadrul juridic național

3. Legislația germană privind impozitul pe venit prevede un regim de impozitare diferit în funcție de locul de reședință al persoanei impozabile. În temeiul articolului 1 alineatul (1) din Einkommensteuergesetz (Legea privind impozitul pe venit, denumită în continuare „EStG”), persoanele fizice care au domiciliul sau reședința obișnuită în Germania sunt obligate la plata impozitului pe venitul lor global („impozitare integrală”). Cu toate acestea, în temeiul alineatului (4) al aceluiași articol, persoanele fizice care nu au nici domiciliul, nici reședința obișnuită în Germania sunt obligate să plătească impozit numai pentru partea din veniturile lor obținută în Germania („impozitare limitată”). În conformitate cu articolul 49 alineatul (1) punctul 4 din EStG, aceste venituri de origine germană le includ pe cele provenind dintr-o activitate salariată exercitată în Germania.
4. Pentru contribuabilii integral supuși la plata impozitului, căsătoriți și care nu sunt separați permanent, organul legislativ german a instituit un regim de impozitare comună, care implică stabilirea unei baze comune de impozitare, combinată cu aplicarea procedurii de fracționare pentru a atenua progresivitatea baremului de impozitare a veniturilor. În acest scop, în conformitate cu articolul 26b din EStG, „veniturile obținute de soți se cumulează și se impozitează în comun, iar soții sunt tratați, în lipsa unor dispoziții contrare, ca un singur

contribuabil”. În conformitate cu articolul 32a alineatul (5) din EStG, impozitul pe venit pentru soții impozitați în comun „se ridică la suma dublă a impozitului pentru jumătate din venitul lor impozabil comun... (procedura de fracționare)”. Prin urmare, venitul este impozitat ca și când fiecare dintre soți ar fi câștigat o jumătate. Acest lucru implică, în cazul unei diferențe semnificative între veniturile soților, o reducere a impozitării cuplului. Prin efectul combinat al procedurii de „fracționare” și al progresivității impozitului german, această reducere fiscală este, în principiu, cu atât mai importantă cu cât diferența dintre veniturile respective ale soților este mai mare.

5. Acest avantaj fiscal a fost rezervat, inițial, soților care locuiau în Germania, chiar dacă unul dintre aceștia obținea venituri din exterior, aceste venituri fiind luate în considerare la calcularea nivelului impozitului în temeiul baremului progresiv.
6. De la modificarea legislativă care a avut loc în 1995 pentru adaptarea regimului de impozitare a veniturilor nerezidenților la jurisprudența dezvoltată de către Curtea de Justiție în Hotărârea din 14 februarie 1995, Schumacker (cauza C-279/93, Rec., p. I-225) și în Hotărârea din 11 august 1995, Wielockx (cauza C-80/94, Rec., p. I-2493), persoana impozabilă căsătorită care nu are nici reședința permanentă, nici reședința obișnuită în Germania și care este resortisant al unuia dintre statele membre ale Comunităților Europene sau al uneia dintre părțile contractante la Acordul privind Spațiul Economic European poate solicita, în temeiul articolului 1a alineatul (1) punctul 2 din EStG, să beneficieze de baza de impozitare comună soților, precum și de cota de impozitare, rezultată din procedura de fracționare, atunci când soțul/soția acestei persoane locuiește într-unul din aceste state, iar
 - venitul global al soților intră sub incidența impozitului german pe venit, în măsură de cel puțin 90 %
 - sau veniturile acestora care nu intră sub incidența impozitului german pe venit nu depășesc 24 000 DM în anul calendaristic.
7. Astfel, în aceste condiții, dreptul german îi consideră pe soți, cu toate că aceștia nu au nici reședința permanentă, nici reședința obișnuită în Germania, ca fiind contribuabili integral supuși la plata impozitului. În această calitate, soții beneficiază, de asemenea, de celelalte avantaje fiscale recunoscute rezidenților pentru a lua în considerare situația lor personală și familială (cheltuieli familiale, cheltuieli pentru asigurări sociale și alte elemente care permit deduceri și reduceri fiscale).
8. În temeiul articolelor 26 și 26a din EStG, acești contribuabili pot să evite, prin solicitarea de a fi impozitați separat, impunerea suplimentară care ar rezulta din aplicarea procedurii de fracționare datorită baremului progresiv (de exemplu, atunci când soțul obține venituri ridicate din exterior).

Cu privire la acțiunea principală

9. Domnul Gschwind, de naționalitate olandeză, locuiește împreună cu familia sa în Țările de Jos, aproape de frontiera germană. Pe parcursul anilor 1991 și 1992, acesta exercita o activitate salariată în Aachen, Germania, în timp ce soția sa exercita o activitate salariată în Țările de Jos.
10. Pe parcursul fiecărui dintre acești ani, domnul Gschwind a obținut venituri salariale impozabile de 74 000 DM, reprezentând aproape 58% din veniturile cumulate ale gospodăriei. În conformitate cu articolul 10 alineatul (1) din Convenția între Republica Federală Germania

și Regatul Țărilor de Jos privind evitarea dublei impozitări cu privire la impozitul pe venit, impozitul pe avere și diverse alte impozite și reglementarea altor chestiuni de ordin fiscal, semnată la Haga, la 16 iunie 1959 (denumită în continuare „Convenția”), veniturile domnului Gschwind erau impozabile în Germania, în timp ce veniturile soției sale erau impozabile în Țările de Jos. Cu toate acestea, în temeiul articolului 20 alineatul (3) din Convenție, autoritățile fiscale din Țările de Jos aveau dreptul să includă în baza de impozitare veniturile impozabile în Germania, defalcând, în același timp, din impozitul astfel calculat partea din acesta corespunzătoare veniturilor impozabile în Germania.

11. În urma modificării regimului fiscal în 1995, aplicabil impozitelor care nu erau încă plătite la data la care aceasta a avut loc, administrația fiscală germană a impozitat, în 1997, veniturile din 1991 și din 1992 ale domnului Gschwind în calitate de contribuabil integral supus la plata impozitului, dar l-a considerat pe acesta ca fiind celibatar, pentru motivul că, în conformitate cu articolul 1 alineatul (3) și cu articolul 1a alineatul (1) punctul 2 din EStG, veniturile obținute de soția acestuia în Țările de Jos depășeau, în același timp, pragul absolut de exceptare de 24 000 DM pe an și pragul relativ de 10% din veniturile cumulate ale gospodăriei. Această evaluare a determinat pentru domnul Gschwind o sarcină fiscală suplimentară de 1 012 DM pentru 1991 și de 724 DM pentru 1992 în comparație cu impozitul pe care l-ar fi plătit în conformitate cu baremul aplicabil cuplurilor căsătorite, astfel cum a fost prevăzut la articolele 26 și 26b din EStG, având în vedere procedura de fracționare.
12. Deoarece reclamația sa împotriva deciziilor de impunere pe anii 1991 și 1992 a fost respinsă, domnul Gschwind a introdus o acțiune în fața Finanzgericht Köln subliniind că refuzul de a aplica baremul rezultat din aplicarea procedurii de fracționare unor resortisanți comunitari căsătoriți, care lucrează în Germania și locuiesc în alt stat membru contravine articolului 48 din tratat, precum și jurisprudenței Curții care rezultă din Hotărârea Schumacker, menționată anterior și din Hotărârea din 27 iunie 1996, Asscher (cauza C-107/94, Rec., p. I-3089).
13. În vederea soluționării acestui litigiu, Finanzgericht Köln a hotărât să suspende judecata și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 48 din Tratatul CE se opune ca, în temeiul dispozițiilor combinate ale articolului 1 alineatul (3) a doua teză și ale articolului 1a alineatul (1) punctul 2 din Einkommensteuergesetz (Legea germană privind impozitul pe venit), un resortisant olandez care primește pe teritoriul german venituri salariale impozabile fără să dețină aici nici reședința permanentă, nici reședința obișnuită, precum și soția acestuia care nu este separată definitiv de el, care nu deține nici ea reședința permanentă sau reședința obișnuită pe teritoriul Republicii Federale Germania și obține venituri din exterior, să nu fie tratați, în temeiul articolului 26 alineatul (1) prima teză din Einkommensteuergesetz (și anume stabilirea bazei comune de impozitare) în calitate de contribuabili integral supuși la plata impozitului pentru motivul că venitul global al soților pentru anul calendaristic în cauză nu a intrat sub incidența impozitului german pe venit până la cel puțin 90% și că veniturile acestora care nu sunt supuse impozitului german pe venit au depășit 24 000 DM?”

14. Prin întrebarea sa, instanța de trimitere întreabă, în esență, dacă articolul 48 alineatul (2) din tratat se opune aplicării legislației unui stat membru care, în același timp, recunoaște cuplurilor căsătorite rezidente beneficiul unui avantaj fiscal, precum cel rezultat din aplicarea procedurii de fracționare și condiționează acordarea aceluiași avantaj fiscal cuplurilor căsătorite nerezidente de faptul că cel puțin 90% din venitul global al acestora trebuie să fie supus impozitului în statul membru respectiv sau, în cazul în care nu se atinge acest procent, că veniturile din exterior ale acestora, care nu sunt supuse impozitării în acest stat, nu trebuie să depășească un anumit plafon.

15. Conform Finanzamt și guvernelor german și al Țărilor de Jos, diferența de tratament dintre rezidenți și nerezidenți în ceea ce privește aplicarea procedurii de fracționare nu contravine dreptului comunitar. Astfel, prin condiționarea acordării acestui avantaj nerezidenților încât venitul global al soților să intre sub incidența impozitului german pe venit până la cel puțin 90% sau veniturile acestora care nu sunt supuse acestei impozitări să nu depășească 24 000 DM, organul legislativ german a tras concluziile adecvate din Hotărârea Schumacker, menționată anterior. În opinia acestora, hotărârea respectivă impune recunoașterea beneficiului procedurii de fracționare în favoarea nerezidenților numai atunci când situația personală și familială a acestora nu poate fi luată în considerare în statul de reședință ca urmare a faptului că obțin în Germania veniturile principale și aproape toate veniturile lor familiale.
16. Într-un caz precum cel în speță, în care o parte semnificativă a veniturilor familiale se obține în statul de reședință a contribuabilului, statul respectiv este în măsură să îi acorde avantajele, prevăzute de către legislația sa, rezultate din luarea în considerare a situației personale și familiale a acestuia.
17. În schimb, guvernul belgian consideră că nu există niciun motiv obiectiv care să justifice refuzul aplicării procedurii de fracționare unui cuplu de nerezidenți pentru motivul că veniturile din exterior ale cuplului depășesc un plafon specific sau un anumit procent din venitul global al cuplului. Astfel, procedura germană de „fracționare” nu are nici obiectivul, nici efectul de a conferi un avantaj fiscal în legătură cu situația personală sau familială a unui contribuabil, care ar putea fi acordat a doua oară în statul de reședință. Ar fi, mai degrabă, un mod de determinare a nivelului de impozitare, bazat pe capacitatea contributivă globală a comunității economice pe care o formează cuplul.
18. În cele din urmă, Comisia consideră că, atunci când statul de reședință, în cazul de față Regatul Țărilor de Jos, a renunțat, în temeiul unei convenții privind prevenirea dublei impozitări, să impoziteze veniturile salariale ale reclamantului din acțiunea principală, numai statul de angajare este în măsură să ia în considerare situația personală și familială a reclamantului. În plus, un contribuabil ar opta pentru procedura de fracționare numai în statul în care este impozitat soțul care obține veniturile cele mai ridicate, deoarece aceasta este singura modalitate prin care procedura ar permite reducerea impozitului prin atenuarea progresivității baremului. Prin urmare, aplicarea „fracționării” nu ar putea conduce la o dublă reducere fiscală datorată situației familiale a contribuabilului, în același timp în statul de reședință și în statul de angajare. Comisia adaugă că situația în cauză în acțiunea principală este comparabilă obiectiv cu cea a unui cuplu care locuiește în Germania, în care unul dintre soți obține, în alt stat membru, venituri salariale scutite de impozitul german în temeiul unei convenții privind prevenirea dublei impozitări, căruia, cu toate acestea, organul legislativ german îi acordă beneficiul procedurii de fracționare.
19. În subsidiar, Comisia contestă că, în ceea ce privește Hotărârea Schumacker, menționată anterior, organul legislativ german a putut să prevadă în mod valabil luarea în considerare a veniturilor ambilor soți pentru verificarea respectării pragurilor de venituri. Întrucât impozitul german se percepe numai pentru venitul reclamantului din acțiunea principală, la care se adaugă veniturile soției numai pentru a se ține seama de progresivitate și nu pentru a impozita, de asemenea, aceste venituri, Comisia nu consideră coerent să se ia în considerare veniturile ambilor soți pentru a evalua pragul de 90% al veniturilor.
20. Este necesar să se reamintească, în principal, că deși fiscalitatea directă este de competența statelor membre, acestea trebuie, totuși, să-și exercite competența în conformitate cu dreptul

comunitar și, prin urmare, să evite orice discriminare deschisă sau disimulată din motive de naționalitate (Hotărârea Schumacker, punctele 21 și 26 și Hotărârea Wielockx, punctul 16, menționate anterior).

21. În temeiul unei jurisprudențe constante, o discriminare constă în aplicarea unor norme diferite în situații comparabile sau în aplicarea aceleiași norme în situații diferite.
22. În ceea ce privește impozitele directe, situația rezidenților și aceea a nerezidenților într-un stat nu sunt, în general, comparabile în măsura în care venitul obținut pe teritoriul unui stat de către un nerezident constituie, cel mai adesea, numai o parte a venitului său global, centralizat la locul său de reședință, iar capacitatea contributivă personală a nerezidentului, rezultată din luarea în considerare a tuturor veniturilor sale și a situației sale personale și familiale, poate fi evaluată cel mai ușor în locul în care interesele sale personale și financiare sunt centralizate, ceea ce corespunde, în general, reședinței sale obișnuite (Hotărârea Schumacker, menționată anterior, punctele 31 și 32).
23. La punctul 34 din Hotărârea Schumacker, menționată anterior, Curtea a stabilit că neacordarea de către un stat membru, pentru un nerezident, a anumitor avantaje fiscale pe care le acordă rezidentului nu este, în general, discriminatorie, având în vedere diferențele obiective dintre situația rezidenților și aceea a nerezidenților, atât din punct de vedere al originii veniturilor, cât și al capacității contributive personale sau al situației personale și familiale.
24. În afară de aceasta, reședința constituie factorul referitor la impozit pe care se bazează, în general, dreptul fiscal internațional actual și în special modelul de Convenție al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) privind dubla impozitare, în vederea repartizării competenței fiscale între state în situații care implică elemente de extraneitate.
25. Astfel, în cazul unui cuplu căsătorit care locuiește în Țările de Jos și în care unul dintre soți lucrează în Germania, dacă acest ultim stat este, în conformitate cu articolul 10 alineatul (1) din Convenție, singurul competent pentru a impozita veniturile salariale obținute pe teritoriul său, Regatul Țărilor de Jos, în calitate de stat de reședință, poate, în temeiul articolului 20 alineatul (3) din Convenție, să includă în baza de impozitare veniturile impozabile în Germania, defalcând, în același timp, din impozitul astfel calculat partea din acesta corespunzătoare veniturilor impozabile în Germania. În schimb, în temeiul articolului 20 alineatul (2) din Convenție, dacă statul de reședință este Republica Federală Germania, statul respectiv, excluzând, în același timp, din baza de impozitare veniturile impozabile în Țările de Jos, calculează suma de impozitare percepută pentru veniturile impozabile în Germania la nivelul aplicabil venitului global al contribuabilului.
26. În aceste condiții, poate exista discriminare în sensul tratatului între rezidenți și nerezidenți numai în cazul în care, în pofida reședinței lor în state membre diferite, s-a stabilit că, având în vedere scopul și conținutul dispozițiilor naționale în cauză, cele două categorii de contribuabili se află într-o situație comparabilă.
27. Conform jurisprudenței Curții, aceasta este situația în care nerezidentul nu obține venituri semnificative în statul său de reședință și își câștigă cea mai mare parte din veniturile sale impozabile dintr-o activitate exercitată în statul de angajare. Astfel, în aceste condiții, statul de reședință nu este în măsură să îi acorde avantajele rezultate din luarea în considerare a situației sale personale și familiale, astfel încât nu există nicio diferență obiectivă între un astfel de nerezident și un rezident care exercită o activitate salariată comparabilă de natură să justifice o diferență de tratament în ceea ce privește luarea în considerare, în vederea

impozitării, a situației personale și familiale a contribuabilului (Hotărârea Schumacker, menționată anterior, punctele 36 și 37).

28. Cu toate acestea, este necesar să se constate că o situație precum cea în cauză în acțiunea principală se distinge în mod clar de aceea la care s-a referit Hotărârea Schumacker. Astfel, veniturile domnului Schumacker constituiau aproape toate veniturile din nucleul său fiscal și nici el, nici soția sa nu aveau în statul de reședință venituri semnificative care să permită luarea în considerare a situației lor personale și familiale. Cu toate acestea, prin stabilirea unui prag în procentaj și a unui prag absolut pentru veniturile impozabile în Germania și care nu sunt supuse impozitării germane, legislația germană ține seama, în special, de posibilitatea de luare în considerare, la o bază de impozitare suficientă, a situației personale și familiale a contribuabililor în statul de reședință.
29. În cazul de față, având în vedere că aproape 42% din venitul global al familiei Gschwind este obținut în statul de reședință al acesteia, statul respectiv este în măsură să ia în considerare situația personală și familială a domnului Gschwind în conformitate cu normele prevăzute de legislația acestui stat, din moment ce baza de impozitare este suficientă pentru a permite această luare în considerare.
30. În aceste condiții, nu s-a stabilit că, pentru aplicarea dispozițiilor fiscale, precum cele în cauză în acțiunea principală, un cuplu căsătorit nerezident în care unul dintre soți lucrează în statul de impozitare respectiv și a cărui situație personală și familială poate, datorită existenței unei baze de impozitare suficiente în statul de reședință, să-i fie luată în considerare de către administrația fiscală a acestui ultim stat este într-o situație comparabilă cu aceea a unui cuplu căsătorit rezident, chiar dacă unul dintre soți lucrează într-un alt stat membru.
31. În ceea ce privește argumentul Comisiei conform căruia, pentru verificarea pragurilor de venituri, nu este coerent să se țină seama de veniturile ambilor soți din moment ce procedura de fracționare se aplică numai veniturilor contribuabilului nerezident, este suficient să se constate că, deși persoana impozabilă din statul de angajare este individul și nu cuplul, o metodă de calcul a nivelului de impozitare, precum cea de fracționare, se bazează, în sine, pe luarea în considerare a veniturilor fiecăruia dintre soți.
32. Din cele menționate anterior rezultă că articolul 48 alineatul (2) din tratat trebuie interpretat în sensul că nu se opune aplicării legislației unui stat membru care, în același timp, recunoaște cuplurilor căsătorite rezidente beneficiul unui avantaj fiscal, precum cel rezultat din aplicarea procedurii de fracționare și condiționează acordarea aceluiași avantaj fiscal cuplurilor căsătorite nerezidente de faptul că cel puțin 90% din venitul global al acestora trebuie să fie supus impozitului în statul membru respectiv sau, în cazul în care nu se atinge acest procent, că veniturile din exterior ale acestora, care nu sunt supuse impozitării în acest stat, nu trebuie să depășească un anumit plafon, menținând, astfel, posibilitatea de a lua în considerare situația personală și familială a acestora în statul de reședință.

Cu privire la cheltuielile de judecată

33. Cheltuielile efectuate de guvernele german, belgian și al Țărilor de Jos, precum și de Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de către Finanzgericht Köln, prin ordonanța din 27 octombrie 1997, declară:

Articolul 48 alineatul (2) din Tratatul CE [devenit, după modificare, articolul 39 alineatul (2) din Tratatul CE] trebuie interpretat în sensul că nu se opune aplicării legislației unui stat membru care, în același timp, recunoaște cuplurilor căsătorite rezidente beneficiul unui avantaj fiscal, precum cel rezultat din aplicarea procedurii de fracționare și condiționează acordarea aceluiași avantaj fiscal cuplurilor căsătorite nerezidente de faptul că cel puțin 90% din venitul global al acestora trebuie să fie supus impozitului în statul membru respectiv sau, în cazul în care nu se atinge acest procent, că veniturile din exterior ale acestora, care nu sunt supuse impozitării în acest stat, nu trebuie să depășească un anumit plafon, menținând, astfel, posibilitatea de a lua în considerare situația personală și familială a acestora în statul de reședință.

Rodríguez Iglesias

Kapteyn

Hirsch

Jann

Gulmann

Murray

Edward

Ragnemalm

Sevón

Wathelet

Schintgen

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 14 septembrie 1999.

Grefier
R. Grass

Președinte
G. C. Rodríguez Iglesias